ISSN 2181-2357

XALQARO NAZARIY VA AMALIY TADQIQOTLAR JURNALI

INTERNATIONAL JOURNAL OF THEORETICAL AND PRACTICAL RESEARCH

JURNAL FARG'ONA POLITEXNIKA INSTITUTI HAMKORLIGIDA NASHR ETILADI

VOLUME 2,
Ussue 1
2022

ISSN 2181-2357

«Al-Ferganus» MChJ Nashriyot markazi.
A. M. Abdullayev
2-tom, 1-son.
«Nazariy va amaliy tadqiqotlar xalqaro jurnali»
Ilmiy jurnal.
Yanvar 2022 y.
2021 yil noyabrdan beri nashr etilmoqda.
Oyiga bir marta nashr etiladi.
16+

***Tahririyat kengashi raisi Salomov O'ktam Raximovich*, Rector of FerPI**

Bosh muharrir K. I. Kurpayanidi

Tahririyat hay'ati: A.M.Abdullaev, M.S.Ashurov, E.A.Mo'minova, K.X.Abduraxmonov, A.N.Asaul, A.V.Burkov, U.V.G'ofurov, M.A.Ikromov, D.Kudbiev, E.S.Margianiti, B.Obrenovich, L.NA Sultonov, L.NA. , A.Xasanov, Sh.T.Karimov, Sh.Sh.Salixanova, U.K.Alimov, S.M.Turabdjanov, B.A.Alimatov, R.J.Tozhiyev, A.A.Risqulov, B.M.Tursunov, A.A.Shermukhamedovsh,Y.S.A. H.A.Akramov, M.X.Hakimov, Sh.M.Iskandarova, Z.M.Sobirova, A.M.Muxtorova, L.M.Babaxo'jaeva..

Tahririyat manzili: 150107
Farg'ona shahri, Farg'ona ko'chasi, 86 - uy
Тел. +998971003888
https://alferganus.uz/en/site/index
E-mail: alferganus.ltd@gmail.com

IF(Impact Factor) **8.7 / 2021**

TOGETHER WE REACH THE GOAL
SJIF 2021: 5,5

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti administratsiyasi huzuridagi axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligida ro'yxatga olingan.
Ro'yxatga olish № 4446-5760-5988-7507-e628-4252-5710 2021 yil 23 mart.

Xalqaro nazariy va amaliy tadqiqotlar jurnali Crossref, OpenAIRE, Google Scholar bazalariga kiritilgan.

Impact-faktor 2021 Evaluation Pending

CC litsenziyasi turi: Attribution 4.0 International (CC BY 4.0).

Jurnal jahon va mintaqaviy darajada fan va amaliyotning rivojlanish masalalariga bag'ishlangan.
Jurnal olimlar, o'qituvchilar, doktorantlar, talabalar uchun mo'ljallangan.

Nazariy va amaliy tadqiqotlar xalqaro jurnali.
2022. T. 2. №1. https://alferganus.uz

ISSN 2181-2357

© «Al-Ferganus» nashriyot markazi,
2022 Farg'ona, O'zbekiston

License type supported CC: Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

ISSN 2181-2357

Publishing Center «Al-Ferganus» LLC.
A. M. Abdullaev
"International journal of theoretical and practical research"
Scientific Journal.
Published since November 2021.
Schedule: monthly. 16+

Volume 2, Issue 1

January, 2022.

Chairman of the Editorial Board **Salomov Uktam Rakhimovich,** ***FarPI rektori***

Editor-in-chief **K. I. Kurpayanidi**

Editorial Board: A. M. Abdullaev, M. S. Ashurov, E. A. Muminova, K. Kh. Abdurakhmanov, A. N. Asaul, A. V. Burkov, U. V. Gafurov, M. A. Ikramov, D. Kudbiev, E. S. Margianiti, B. Obrenovich, L. Ivars, K. E. Onarkulov, N. A. Sultanov, A. Khasanov, Sh. T. Karimov, Sh. Sh. Khamdamova, D. S. Salikhanova, U.K. Alimov, S.M. Turabdzhanov, B.A.Alimatov, R.Zh. Tozhiev, A.A. Riskulov, B.M. Tursunov, A.A. Shermukhamedov, S. F. Ergashev, Y.S. Abbasov, Kh.A. Akramov, M.Kh. Khakimov, Sh.M. Iskandarova, Z.M. Sobirova, A.M. Mukhtarova, L.M. Babakhodzhaeva.

Address of the editorial office:
150107
Fergana city, Fergana str., 86.
Phone +998971003888
https://alferganus.uz/en/site/index
E-mail:
alferganus.ltd@gmail.com

Academic Resource Index ResearchBib
IF(Impact Factor) **8.7 / 2021**

Scientific Journal Impact Factor
TOGETHER WE REACH THE GOAL
SJIF 2021: 5,5

Registered with the Agency of Information and Mass Communications under the Administration of the President of the Republic of Uzbekistan.
Registration No. 4446-5760-5988-7507-e628-4252-5710 dated March 23, 2021.

The journal "International Journal of Theoretical and Practical Research" is included Crossref, OpenAIRE, Google Scholar.

Impact-factor 2021 Evaluation Pending

License type supported CC: Attribution 4.0 International (CC BY 4.0).

The Journal addresses issues of global and regional Science and Practice. For scientists, teachers, doctoral students, students.

(2022). International journal of theoretical and practical research, 1(3).
https://alferganus.uz

ISSN 2181-2357

© Publishing Center«Al-Ferganus»,
2022, Fergana, Uzbekistan

License type supported CC: Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

ISSN 2181-2357

Издательский центр «Al-Ferganus» ООО.
А. М. Абдуллаев — Том 2, Номер 1.
«Международный журнал теоретических и практических исследований»
Научный журнал. — Январь 2022г.
Издается с ноября 2021г.
Выходит один раз в месяц.
16+

Председатель редакционного совета **Саломов Уктам Рахимович, *ректор ФерПИ***

Главный редактор **К. И. Курпаяниди**

Редакционная коллегия: А.М.Абдуллаев, М.С.Ашуров, Э.А.Муминова, К.Х.Абдурахманов, А.Н.Асаул, А.В.Бурков, У.В.Гафуров, М.А.Икрамов, Д.Кудбиев, Э.С.Маргианити, Б.Обренович, Л.Иварс, К.Э.Онаркулов, Н.А.Султанов, А.Хасанов, Ш.Т.Каримов, Ш.Ш.Хамдамова, Д.С.Салиханова, У.К.Алимов, С.М.Турабджанов, Б.А.Алиматов, Р.Ж.Тожиев, А.А.Рискулов, Б.М.Турсунов, А.А.Шермухамедов, С.Ф.Эргашев, Ё.С.Аббасов, Х.А.Акрамов, М.Х.Хакимов, Ш.М.Искандарова, З.М.Собирова, А.М.Мухтарова, Л.М.Бабаходжаева.

Адрес редакции: 150107
г. Фергана, ул. Ферганская, 86
Тел. +998971003888
https://alferganus.uz/en/site/index
E-mail: alferganus.ltd@gmail.com

Academic Resource Index ResearchBib
IF(Impact Factor) **8.7 / 2021**

Scientific Journal Impact Factor
TOGETHER WE REACH THE GOAL

SJIF 2021: 5,5

Зарегистрирован в Агентстве информации и массовых коммуникаций при Администрации Президента Республики Узбекистан.
Регистрации № 4446-5760-5988-7507-e628-4252-5710 от 23 марта 2021 года.

Журнал «Международный журнал теоретических и практических исследований» включен в Crossref, OpenAIRE, Google Scholar.

Импакт-факторы журнала: 2021 Evaluation Pending

Тип лицензии CC поддерживаемый журналом: Attribution 4.0 International (CC BY 4.0).

В журнале рассматриваются вопросы развития мировой и региональной науки и практики. Для ученых, преподавателей, докторантов, студентов.

Международный журнал теоретических и практических исследований. 2022. Т. 2. №1.
https://alferganus.uz

ISSN 2181-2357
9 772181 235007 >

©Издательский центр «Al-Ferganus»,
2022, Фергана, Узбекистан

License type supported CC: Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

TABLE OF CONTENTS

Iqtisodiy fanlar / Economic Sciences/ Экономические науки

1. **Ahunova Marifat Khakimovna** **7**
Women's entrepreneurship in an innovative economy: problems and solutions
2. **Ashurov Mahammadjon Sotvoldievich** **15**
State and priority areas of development of innovative activities in Uzbekistan in modern conditions
3. **Ilyosov Asrorjon Akhrorjon ugli** **31**
Export of industrial products: regional analysis, factors and export trends (on the example of the Fergana region)
4. **Kambarov Zhamoliddin Hikmatillaevich** **41**
Yormatov Ilmidin Toshmatovich
Using the capabilities of automated and monitoring systems to improve the quality of higher education
5. **Khodjaeva Nodira** **51**
Jumanova Aijan
Management and its components in tourism industry of Uzbekistan
6. **Kudbiev Davlatbay** **57**
Methodological foundations of the lease of fixed assets and their accounting
7. **Kudbieva Gulzodahon** **63**
The necessity and essence of environmental requirements in the organization of the road transport system
8. **Muminova Elnorakhon Abdukarimovna** **70**
Solijonov Shoxruh
Feasible future of applying block chain technology to digitalized national economy
9. **Nosirov Ilkhom Abbosovich** **77**
Management accounting reforms in modern clusters
10. **Tursunova Dilrabo** **89**
Modern debatable issues of accounting for depreciation and amortization of fixed assets
11. **Usmanova Dilfuzakhon Ibrokhimovna** **97**
The use of artificial intelligence in the management of physical culture and sports
12. **Usmanova Zulfiya Musaevna** **108**
On topical issues of using the kaizen technology in improving the personnel management mechanism in the light industry
13. **Shadieva Gulnora** **117**
Rustamova Zarina
The role of family entrepreneurship in improving the well-being of the family in the context of economic modernization

License type supported CC: Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

Filologiya fanlari / Philological sciences/ Филологические науки

14. **Burkhanova Mashkhura** **124**
Olfactor cognitive metafora

15. **Khakimov Muhammad Khuzhakhonovich** **133**
Some reviews about the paralinguistic mode

Texnik fanlar / Technical sciences / Технические науки

16. **Akramov Khusnitdin Akhrarovich** **141**
Davlyatov Shohrukh Muratovich
Investigation of the stress-strain state of steel shells

Kimyoviy fanlar / Chemical Sciences / Химические науки

17. **Marufjonov Akbarjon Bohodirjon Ugli** **148**
Khamdamova Shohida Sherzodovna
Modern analysis of production technology and application of fungicides and seed dressings

Physical and mathematical sciences / Fizika-matematika fanlari / Физико - математические науки

18. **Hasanov Anvar** **159**
Kozimova Odina
Solutions to a system of hypergeometric type differential equations in partial derivatives of the third order and its integral representations

19. **Makhmudova Nasibaxon Abdujabbarovna** **180**
Some methods of improving the mathematical competence of students in the lessons of "Higher mathematics"

20. **Mirzamakhmudova Nilufar Tadjibayevna** **186**
Some methodological features of teaching the subject «Higher mathematics» in higher educational institutions

21. **Sultanov Nomanzhan Akramovich** **193**
Photoluminescence (pl) spectra of hardened and by the transition silicon

E'lon / Reklama / Advertisement

Advertisement **204**
Our publications **208**

License type supported CC: Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

INTERNATIONAL JOURNAL OF THEORETICAL AND PRACTICAL RESEARCH
ISSN 2181-2357
T. 2. №1. 2022
SJIF 2021:5.5

International journal of theoretical and practical research
Scientific Journal
QR-Article

Year: 2022 Issue: 1 Volume: 2
Published: 31.01.2022
http://alferganus.uz

Citation:
Ashurov, M.S. (2022). State and priority areas of development of innovative activities in Uzbekistan in modern conditions. SJ *International journal of theoretical and practical research, 2 (1), 15-30.*

Ashurov, M.S. (2022). Zamonaviy sharoitda O'zbekistonda innovatsion faoliyatning holati va va uni rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari. *Nazariy va amaliy tadqiqotlar xalqaro jurnali, 2 (1), 15-30.*

Doi: https://dx.doi.org/10.5281/zenodo.6089821

Ashurov Maxammadjon Sotvoldievich
Farg'ona politexnika instituti
"Menejment" kafedrasi dotsenti, i.f.n.

UDC 332.142

ZAMONAVIY SHAROITDA O'ZBEKISTONDA INNOVATSION FAOLIYaTNING HOLATI VA VA UNI RIVOJLANTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI

Annotatsiya: *Maqolada O'zbekiston Respublikasi innovatsiya tizimini shakllantirish va rivojlantirish yo'nalishlariga bag'ishlangan.*
Maqolada, mamlakatda innovatsion faoliyatni rivojlantirishning asosiy drayverlari bo'lgan inson omili, demografiya va mehnat bozorida yuzaga keladigan o'zgarishlar, innovatsiya tizimini shakllantirish va rivojlantirishga ta'sir qiluvchi sabab va omillar, muammo va yechimlar o'rganilgan, taxlil qilingan hamda bayon etilgan.
Mualliflar tomonidan o'tkazilgan tahlil natijalaridan, statistik raqamlar innovatsion faoliyat tizimidagi mavjud tendentsiyalar saqlab turilgani, o'sish kuzatilayotganidan ma'lumot berayotganligi, biroq, amalda bu faoliyatda juda zaif o'sish kuzatilganligi aniqlangan. Ushbu natijalardan kelib chiqib, mamlakatda innovatsion faoliyatni jadal o'sishi va rivojlanishi uchun zarur ustuvor yo'nalishlar taklif etilgan.

Kalit so'zlar: *innovatsiya, innovatsiya iqtisodiyoti, innovatsion model, milliy innovatsiya tizimi, innovatsiya faoliyati, texnologik taraqqiyot, samarali boshqaruv.*

СОСТОЯНИЕ И ПРИОРИТЕТНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В УЗБЕКИСТАНЕ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ

Ашуров Махаммаджон Сотволдиевич
Ферганский политехнический институт
доцент кафедры "Менеджмент", к.э.н.,

License type supported CC: Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

Аннотация: *Статья посвящена становлению и развитию инновационной системы Республики Узбекистан. В статье исследуются, анализируются и описываются человеческий фактор, демография и изменения на рынке труда, причины и факторы, влияющие на формирование и развитие инновационной системы, проблемы и решения, которые являются основными драйверами инноваций в стране. По результатам проведенного автором анализа установлено, что статистика показывает, что существующие тенденции в системе инновационной деятельности сохраняются, наблюдается рост, но на практике наблюдается очень слабый рост этой активности. На основе этих результатов предложены необходимые приоритеты для быстрого роста и развития инновационной деятельности в стране.*

Ключевые слова: *инновации, инновационная экономика, инновационная модель, национальная инновационная система, инновационная деятельность, технический прогресс, эффективное управление*

STATE AND PRIORITY AREAS OF DEVELOPMENT OF INNOVATIVE ACTIVITIES IN UZBEKISTAN IN MODERN CONDITIONS

Ashurov Mahammadjon Sotvoldievich
Ferghana Polytechnic Institute Associate Professor of the Department of Management, PhD,

Abstract: *The article is devoted to the formation and development of the innovation system of the Republic of Uzbekistan. The article examines, analyzes and describes the human factor, demography and changes in the labor market, the reasons and factors affecting the formation and development of the innovation system, problems and solutions that are the main drivers of innovation in the country. According to the results of the analysis carried out by the authors, it has been established that statistics show that the existing trends in the system of innovative activity persist, there is an increase, but in practice there is a very weak growth of this activity. Based on these results, the necessary priorities are proposed for the rapid growth and development of innovative activities in the country.*

Keywords: *innovation, innovative economy, innovative model, national innovative system, innovative activity, technological progress, effective management.*

Kirish

Iqtisodiyotni rivojlantirishning zamonaviy sharoitlarida sanoat korxonalari uchun innovatsiyaviy va texnologik taraqqiyotga erishish o'ta muhimdir, chunki faqat shu yo'l orqali sanoat korxonalarida innovatsion faollikni oshirish, zamonaviy texnologik bazani yaratish, raqobatbardosh mahsulotlar ishlab chiqarish, tabiiy resurslardan oqilona foydalanish, samaradorlik va mehnat unumdorligin oshirish, shuningdek ularning xalqaro hamda mahalliy raqobatbardoshligini mustahkamlash mumkin bo'ladi.

Shuning uchun O'zbekiston sanoat korxonalarini boshqarishning dolzarb muammolaridan biri bo'lib, innovatsion faoliyatni kerakli sifat va miqdor darajasiga erishtirishdan iboratdir.

License type supported CC: Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

Zamonaviy haqiqatda mamlakatda innovatsion faoliyatni jonlantirish nafaqat iqtisodiy barqarorlikni ta’minlash, iqtisodiyotni sog’lomlashtirish va kelgusi rivojlanishi uchun sharoit yaratish, biznes rivojlanish sur'atlarini tezlashtirish, shu bilan birga yetakchilikni mustahkamlash va raqobatchilardan o’zib ketish, shuningdek, biznesning butun yo‘nalishlarini iqtisodiy jihatdan amaliy bo‘lmagan radikal innovatsiyalar joriy etilgan taqdirda sohaga zarar yetkazilishidan o‘z vaqtida himoya qilish uchun ham kerakdir.

Mavzuga oid adabiyotlarning tahlili

Iqtisodiyot nazariyasiga "innovatsiya" atamasi XX asr boshlarida avstriyalik Iosif Shumpeter tomonidan kiritilgan. 1970-yillarning boshlarida mikroelektronika, kompyuter texnologiyalari va nozik kimyoviy texnologiyalarning rivojlanishi natijasida innovatsiyalarning iqtisodiy rivojlanishga ta’siriga qiziqish keskin kuchaydi, bu ilmiy tadqiqotlar butun tarmoq va milliy iqtisodiyotlar raqobatbardoshligini ta’minlovchi harakatlantiruvchi kuchga aylanishini yaqqol ko’rsatdi.

Psixologlar, sotsiologlar, huquqshunoslar, menejment va marketing bo’yicha mutaxassislar muhokamaga qo’shilgandan so’ng, ilmiy va texnik natijalarni amaliy faoliyatga joriy etish jarayoni yoki natijasi sifatida innovatsiyaga dastlabki yondashuv (innovatsiyalar nazariyasi klassiklarining qarashlarida) sezilarli darajada o’zgardi. “Innovatsiya” atamasidan foydalanishning gumanitar fanlar va faoliyat sohalarini, masalan, sotsiologiya, tibbiyot, siyosatshunoslikni qamrab olish uchun kengayishi yangi ta’riflar oqimini keltirib chiqardi.

"Innovatsiya" va "innovatsion faoliyat" tushunchalari O’zbekistonda 1992 yildan beri iqtisodiy amaliyotda keng qo’llanila boshlandi. Ko’pgina mahalliy qonun hujjatlarida innovatsion faoliyat o’ziga xos ilmiy-texnikaviy faoliyat sifatida taqdim etiladi.

Zamonaviy ilm-fanda "innovatsiya" va “innovatsion faoliyat” tushunchasiga ta’rif berishga bir qancha yondashuvlar mavjud. Ba’zi mualliflar buni innovatsiyalarni yaratish va ishlab chiqarish uchun yagona jarayonda o’zaro bog’langan 28 xil turdagi ishlarning majmuidan iborat bo’lgan maqsadli va ijodiy faoliyat deb ta’riflaydilar, boshqalari ta’kidlashlaricha, innovatsiya - bu foyda olish maqsadida innovatsiyadan foydalanish jarayoni, tijorat maqsadlarida, ya’ni bu tadbirkorlik faoliyati, boshqalar innovatsion faoliyatni yangi bilimlarni olish va uni bozorning boshqa ishtirokchilari tomonidan amalga oshirish bilan bog’liq tijorat faoliyati deb bilishadi.[1]

SHuningdek, ushbu ishda innovatsion faoliyat deganda “mahsulot assortimentini kengaytirish va yangilash va sifatini oshirish, ularni ishlab chiqarish usullarini takomillashtirish maqsadida ilmiy-tadqiqot va ishlanmalar natijalaridan foydalanish va tijoratlashtirishga qaratilgan faoliyat” tushuniladi deb aytib o’tilgan.[2]

Iqtisodiy tizimlarning yangi sifatini shakllantirish jarayonining markazida bozor talab qiladigan jarayonlar yoki mahsulotlar samaradorligini sifat jihatidan o’sishini

[1] Волынкина, М.В. Правовое регулирование инновационной деятельности: проблемы теории / М.В. Волынкина.- М.: Аспект-Пресс, 2007. – 192 с.

[2] Волынкина, М.В. Правовое регулирование инновационной деятельности: проблемы теории / М.В. Волынкина.- М.: Аспект-Пресс, 2007. – 192 с.

License type supported CC: Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

ta’minlovchi joriy qilingan yangilik sifatida "innovatsiya" tushunchasi yotadi deb innovatsiya tushunchasiga ta’rif beriladi.[3]

E.I.Alyoxina ta’rificha "innovatsiya - bu korxonaga yangi bozorlarni o’zlashtirish, ilg’or texnologiyalar va tashkiliy va boshqaruv faoliyatining zamonaviy shakllarini joriy etish imkonini beradigan yangi mahsulot, xizmat, texnologiyani yaratish yoki o’zgartirishni o’zida aks ettiradi".[4]

2020 yil 24 iyulida qabul qilingan 630-sonli O’zbekiston Respublikasining Innovatsion faoliyat to’g’risidagi Qonunida “innovatsiyaga fuqarolik muomalasiga kiritilgan yoki shaxsiy ehtiyojlar uchun foydalaniladigan, qo’llanilishi amaliyotda katta ijtimoiy-iqtisodiy samaraga erishishni ta’minlaydigan yangi ishlanma” sifatida ta’rif bersa, “innovatsion faoliyat — yangi ishlanmalarni tashkil etish, shuningdek ishlab chiqarish sohasida ularning o’tkazilishi va amalga oshirilishini ta’minlash bo’yicha faoliyat” deb ta’riflanadi[5].

Rossiya Federatsiyasining 23.08.1996 yildagi 127-FZ-sonli "Fan va davlat ilmiy-texnik siyosati to’g’risida" Federal qonunida “Innovatsion faoliyat - innovatsion loyihalarni amalga oshirishga, shuningdek innovatsion infratuzilmani yaratishga va uning faoliyatini qo’llab-quvvatlashga qaratilgan faoliyat (jumladan, ilmiy, texnologik, tashkiliy, moliyaviy va tijorat faoliyati)” sifatida talqin qilinadi[6]. A.N.Vasilev innovatsion faoliyatni mahsulotlar, tovarlar, xizmatlar assortimentini kengaytirish va yangilash, sifatini yaxshilash, ularni ishlab chiqarish texnologiyalarini keyinchalik joriy etish va samarali joriy etish maqsadida ilmiy-tadqiqot va ishlanmalar natijalaridan bozorda foydalanish va tijoratlashtirishga qaratilgan faoliyat turi sifatida ko’radi.[7]

B. Tviss fikricha ixtiro yoki yangi g’oyaning iqtisodiy mazmunga ega bo’lish jarayoni innovatsion faoliyatdir [8].

Ijtimoiy-iqtisodiy jarayon, ulardan amaliy foydalanish tufayli sifat xususiyatlari jihatidan maqbul bo’lgan mahsulotlar, texnologiyalar shakllanishiga olib keladi va agar innovatsiya iqtisodiy natija olish uchun yaratilgan bo’lsa (foyda), uning bozorda paydo bo’lishi qo’shimcha daromad keltirishi mumkin deb ta’kidlaydi B. Santo o’z ishida.[9]

F.F. Bezdudniy G.A. Smirnova, O.D. Nechaevalar Inson faoliyatining har qanday sohasida yangi g’oyani amalga oshirish, bozorda mavjud talabni qondirishga hissa qo’shish va iqtisodiy samara berish jarayonini innovatsion jarayon sifatida qaraydilar.[10]

---

[3] Internet resurslar lug'ati www. .dis.ru.

[4] Алёхина Е.И. Инновационная деятельность как элемент стратегического развития предприятия // Эффективное управление экономикой: проблемы и перспективы: сборник трудов IV Всероссийской научно-практической конференции; научн. ред. В. М. Ячменева. Симферополь: ИТ АРИАЛ, 2019. С. 362.

[5] Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 24.07.2020 й., 03/20/630/1101-сон

[6] Fan va davlat ilmiy-texnik siyosati to'g'risida" Federal qonuni (oxirgi nashr) // consultant.ru/document/cons_doc_LAW_11507 /(12-qism 21.07.2011 yildagi 254-FZ-son Federal qonuni bilan kiritilgan)

[7] Васильев А.Н. Анализ динамики инновационной активности экономики Российской Федерации за 2003 – 2016 годы // Вестник Волжского университета имени В.Н. Татищева. – 2018. - №1. - т.2. [Электронный ресурс] URL: https://cyberleninka.ru/article/n/analiz-dinamiki-innovatsionnoy-aktivnostiekonomiki-rossiyskoy-federatsii-za-2003-2016-gody

[8] Твисс Б. Управление научно-техническими нововведениями: сокр. пер. с англ. авт. предисл. и науч. ред. К.Ф. Пузыня. – М.: Экономика, 1989.– 271 с. С. 152

[9] Санто Б. Инновация как средство экономического развития: пер. с венг. общ. ред. и вступ. ст. Б.В. Сазонова. М.: Прогресс, 1990. С 141

[10] Бездудный Ф.Ф., Смирнова Г.А., Нечаева О.Д. Сущность понятия «инновация» и его классификация // Инновации, 1998. № 2-3. С.25

License type supported CC: Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

G.D.Otnyukova innovatsion faoliyatga agar tashkilot yangilik kiritgan bo'lsa va yangi mahsulot ishlab chiqarishga kirishsa, u o'z ishlab chiqarish faoliyatini, sifat jihatidan yangi, innovatsion darajada davom ettiradi deb urg'u beradi.[11]

Iqtisodiyotni boshqarishning turli darajalarida innovatsiyalarni boshqarishning asosini rejalashtirish, motivatsiya va nazorat qilish funktsiyalari tashkil etadi. Boshlanish nuqtasi rivojlanish strategiyasini ishlab chiqish, resurslar imkoniyatlarini va bozorda mavjud yoki potentsial talabni muvofiqlashtirishni o'z ichiga olgan rejalashtirish funktsiyasidir. Bu, birinchi navbatda, maqsadlarga erishish uchun zarur bo'lgan investitsiyalarni yaratishni ta'minlaydi[12]. Natijada, innovatsion faoliyatni rejalashtirish innovatsion mahsulotlarni etkazib berish, sotish xavfini va moliyalashtirishning etarli emasligi xavfini minimallashtirishga imkon beradi[13].

Innovatsion faoliyat zamonaviy jamiyatning iqtisodiy rivojlanish darajasini tavsiflovchi asosiy omil bo'lib, bu hukumat[14] va mahalliy darajada qayd etiladi.
Innovatsion jarayon fundamental va amaliy tadqiqotlar, konstruktorlik ishlanmalari, marketing, ishlab chiqarish va sotish bosqichlaridan o'tib, g'oyaning mahsulotga izchil o'zgarishini o'z ichiga oladi.[15]

Boshqacha qilib aytadigan bo'lsak, hozirgi vaqtda innovatsion faoliyat - bu ishlab chiqarish, shuningdek, xo'jalik yurituvchi sub'ektning o'zini keyingi innovatsion rivojlanish samaradorligini oshirish maqsadidan tizimli ravishda o'zgartirish, ishlab chiqarishning yangi yoki yangilangan usuli va / yoki uni tashkil etish tufayli mahsulotning yangi sifatini olish uchun ilmiy, texnik va intellektual salohiyatdan foydalanish bo'yicha maxsus chora-tadbirlar tizimidir.

Tadqiqot metodologiyasi

Tadqiqotning instrumental va metodik apparati tizimli yondashuv doirasida tadqiqotning mantiqiy va vaziyatli tahlil, ekspert baholash, anketa, kuzatuv, intervьyu, guruhlash, taqqoslash kabi umum ilmiy usullarni qo'llashga asoslanadi. Ushbu vositalar tadqiqotni turli bosqichlarida turli xil kombinatsiyalarda ishlatilgan, bu yakuniy natijalar, xulosalar va tavsiyalarning ilmiy ishonchliligini ta'minlashga imkon beradi.

Tahlil va natijalar

Innovatsiyalar kompaniyalarning foydasini sezilarli darajada oshiradi, ularga tezroq o'sish va raqobatchilardan ustun turish imkonini beradi.
Innovatsiyalar davlatga foyda keltiradi, chunki turli darajadagi innovatsion faoliyat yalpi ichki mahsulotning o'sishiga bevosita yordam beradi (hosildorlikning o'sishi, uy xo'jaliklarining ixtiyoriy daromadlari va soliq tushumlari natijasida) va alohida tarmoqlarning rivojlanishiga hissa qo'shadi.
Innovatsiyani rivojlanishining xususiy biznesga, jamiyatga, umuman davlatga ta'sirining tarkibiy qismlari quyidagilardan iborat:

[11] Отнюкова Г.Д. Понятие и признаки инновационной деятельности //Вестник Университета имени О. Е. Кутафина. 2015. № 1. С. 45
[12] Друкер П.Ф. Бизнес и инновации. М.: Вильямс, 2007. 432 с.
[13] Дармилова Ж.Д. Инновационный менеджмент: учебное пособие. М.: Дашков и К, 2013.168 с.
[14] Стратегия инновационного развития России до 2020 года. М: Минэкономразвития России, 2010. С. 9.
[15] Internet resurslar lug'ati www. .dis.ru

License type supported CC: Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

• hayot sifatini yaxshilash;
• YaMM daromadlari va foydalarining o'sishi;
• aholi daromadlarining o'sishi;
• iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish;
• iqtisodiyotning yangi tarmoqlarini rivojlantirish;
• yangi ish o'rinlarini yaratish imkoniyatlari;
• tengsizlikni kamaytirish;
• kichik va o'rta biznesning o'sish sur'atlarini tezlashtirish.

Zamonaviy rivojlanish bosqichida bu kabi vazifalarni hal etishni innovatsion faoliyatni jonlantirishga yo'naltirilgan sharoitlarni yaratmasdan amalga oshirib bo'lmaydi. Innovatsion iqtisodiyotni qurishda sanoat korxonalari muhim rol o'ynaydi, ular kelgusi iqtisodiyotni shakllantiruvchi asosiy iqtisodiy natijalarni yaratadi.

Innovatsiyalarni rivojlantirishda asosiy rol fundamental tadqiqotlar olib boradigan, mutaxassislar tayyorlaydigan, ilmiy hamkorlik va almashinuv uchun shart-sharoitlarni ta'minlovchi, yangi kompaniyalarning paydo bo'lishiga hissa qo'shadigan universitetlarga tegishli. Ilmiy innovatsiyalarda, qoida tariqasida, fundamental tadqiqotlar va ilmiy ta'limini davlat tomonidan moliyalashtiradigan mamlakatlar muvaffaqiyatga erishadi.

Mamlakatimizda yuqori bilim va malakaga ega bo'lgan, raqobatdosh kadrlar tayyorlash maqsadida oliygohlar soni 141 taga yetkazildi, 26 ta xorijiy oliy ta'lim muassasasining filiallari ochildi. 2016 yilda respublikamizdagi oliygohlarning soni 77 ta edi. Qisqa muddatda bu borada qariyb ikki barobar o'sishga erishilgan.

1- diagramma. Oliy ta'lim tashkilotlari soni

Keyingi besh yilda oliy ta'limga qabul kvotasi 3 barobar oshirilib, joriy yilda 182 ming nafar yoshlar uchun talaba bo'lish imkoniyati yaratildi. Bu – umumiy qamrov 28 foizga yetdi. 4 yil avval bu raqam atigi 9 foizni tashkil etardi. Bu borada davlat grantlari 21 mingtadan 47 mingtaga ko'paytirilgan.

Innovatsion rivojlanishni qo'llab-quvvatlash bo'yicha maqsadli chora-tadbirlar amalga oshirildi:

O'zbekistonda fan va innovatsiyalar bo'yicha barcha jarayonlarni amalga oshirish va muvofiqlashtirish bilan shug'ullanish uchun O'zbekiston

License type supported CC: Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

Respublikasi Prezidentining 2017 yil 29 noyabrda «O'zbekiston Respublikasi Innovatsion rivojlanish vazirligini tashkil etish to'g'risida»gi PQ3416-sonli qarori bilan innovatsion rivojlanish vazirligi tashkil etilgan. Vazirlik O'zbekiston Respublikasini innovatsion va ilmiy-texnik rivojlantirish sohasida jamiyat va davlat hayotini har tomonlama rivojlantirishga, mamlakatning intellektual va texnologik salohiyatini oshirishga qaratilgan yagona davlat siyosatini amalga oshiruvchi davlat boshqaruv organiga aylandi.

Innovatsiyani rivojlantirish bo'yicha so'nggi besh yilda turli tarmoqlardagi innovatsion va ilmiy-tadqiqot faoliyatini qo'llab-quvvatlash, o'zining ishlanmalari, o'sish nuqtalarini izlash bilan shug'ullanuvchi 10 ga yaqin davlat byudjetidan moliyalashtiriladigan quyidagi tashkilotlar tashkil qilindi:

1. Ilm-fanni moliyalashtirish va innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash jamg'armasi.
2. Xalqaro molekulyar allergologiya markazi.
3. "Yashnobod innovatsion texnoparki" DUK.
4. Innovatsiyalarni joriy qilish va texnologiyalar transferi milliy ofisi.
5. Ilg'or texnologiyalar markazi.
6. "Innovatsion rivojlanish nashriyot-matbaa uyi" DUK.
7. Ilmiy-texnik axborot markazi.
8. "Yoshlar innovatsiya markazi" DUK.
9. "Innovatsiya texnologiyalari markazi" MCHJ.
10. "Innovatsiya, texnologiya va strategiya" markazi.

Bugungi kunda innovatsiya faoliyatini davlat tomonidan tartibga solish, ilmiy texnik faoliyatni qo'llab-quvvatlash va rivojlantirish, mamlakat ilmiy salohiyatining raqobatbardoshligini oshirish tizimining asoslari O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 21 sentyabrdagi "2019 — 2021 yillarda o'zbekiston respublikasini innovatsion rivojlantirish strategiyasini tasdiqlash to'g'risida" gi PF-5544-sonli, 2020 yil 29 oktyabrdagi "Ilm-fanni 2030 yilgacha rivojlantirish kontseptsiyasini tasdiqlash to'g'risida" gi PF-6097-sonli, 2021 yil 1 aprel kungi "Ilmiy va innovatsion faoliyatni rivojlantirish bo'yicha davlat boshqaruvi tizimini takomillashtirish to'g'risida" gi PF-6198 sonli Farmonlariga, shu bilan birga O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 1 noyabrdagi "Ilmiy-tadqiqot muassasalarining infratuzilmasini yanada mustahkamlash va innovatsion faoliyatini rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida" gi PQ-3365-sonli, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 29 noyabrda «O'zbekiston Respublikasi Innovatsion rivojlanish vazirligini tashkil etish to'g'risida»gi PQ-3416 - sonli, 2018 yil 27 aprelda «Innovatsion g'oyalar, texnologiyalar va loyihalarni amaliy joriy qilish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlar to'g'risida» PQ-3682-sonli Qarorlari hamda 2020 yil 24 iyuldagi O'zbekiston Respublikasining "Innovatsion faoliyat to'g'risida" gi O'RQ-630-sonli Qonuniga asoslanadi.

Yuqoridagi qonun, farmon va qarorlar ilmiy-tadqiqot institutlari faoliyatini yanada takomillashtirish, moddiy-texnik va laboratoriya - eksperimental bazani mustahkamlash, innovatsiya faoliyatini rivojlantirish uchun sharoit yaratish, yaqin kelajakda ilmiy infratuzilmalarning moddiy –texnik, laboratoriya va tajriba bazalarini kuchaytirish maqsadida respublikada ilmiy-texnik faoliyatni rivojlantirish bo'yicha amalga

License type supported CC: Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

oshirilayotgan har tomonlama tizimli o’zgarishlar asosini yanada mustahkamlashga xizmat qiladi.

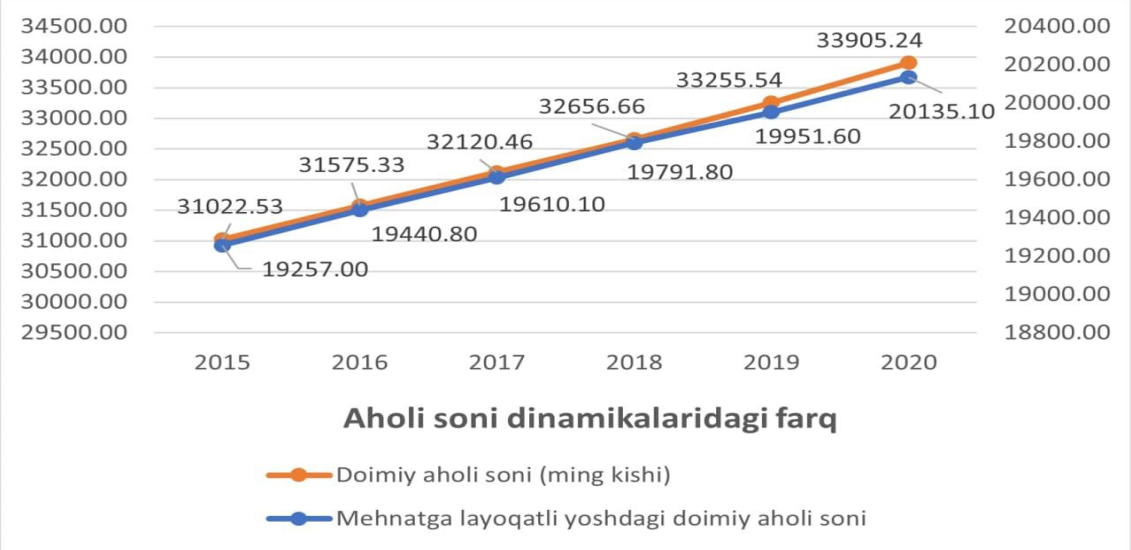
Biroq, bugungi kunda mamlakatda tarmoqda innovatsiyalarni jadal rivojlantirish uchun qonunchilik va me'yoriy-huquqiy bazani yangilashga ham e’tibor qaratishi zarur. Shu bilan birga, standartlar predmetlarini mavjud va kelajak texnologiyalarga muvofiqligini muntazam ravishda tahlil qilib borish kerak.

Yuqoridagi taxliliy ma’lumotlardan ko’rinib turibdiki, mamlakatda innovatsion tizimning muvaffaqiyatli ishlashi uchun zarur bo'lgan barcha elementlari mavjud, biroq ular bir -biri bilan zaif bog'langan yoki umuman bog'lanmagan. "Uchburchak spirali" - davlat, fan va biznes o'rtasidagi samarali o'zaro ta'sir o'rnatilmagan. Muhim muammolardan biri - davlat mablag'larini taqsimlashning samarali raqobat mexanizmlarini yaratish zarur.

Demografiya va mehnat bozorining o'zgarishi (mehnat omili) ham chaqiriq, ham innovatsiyalarning qo'shimcha drayveri hisoblanadi.

Bundan kelib chiqib, mamlakatda innovatsion faoliyatni rivojlantirish muvaffaqiyatining asosiy omili sifatida inson kapitalini rivojlantirishga qaratilgan davlat strategiyasini takomillashtirish maqsadga muvofiq bo’ladi.

Mamlakatda, ham mehnatga layoqatli aholi soni va ham uning ta'lim olganlik darajasi bo’yicha muhim inson kapitali massasi mavjud va buni quyidagi raqamlar ham isbotlab turibdi.

2-diagramma. Aholi soni dinamikasigagi farq

O’zbekistonda umumiy aholi sonidagi 34 558 891 kishidan mehnatga layoqatli yoshdagi doimiy aholi soni 58,3 % ni tashkil etadi, ya’ni, 20135100 tasi mehnatga layoqatli yoshdagi doimiy aholi soni hisoblanadi.

License type supported CC: Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

1-jadval

Mehnatga layoqatli yoshdagi doimiy aholi soni

(yil oxiriga, jami aholiga nisbatan ulushi, foizda)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
O‘zbekiston Respublikasi	61,1	61,5	61,7	61,7	61,4	61,0	60,5	60,1	59,5	58,8	58,3
Qoraqalpog‘iston Respublikasi	61,3	61,4	61,4	61,4	61,1	60,9	60,8	60,6	60,3	59,8	59,7
viloyatlar:											
Andijon	61,7	62,2	62,4	62,2	61,9	61,4	60,8	60,2	59,6	58,8	58,0
Buxoro	62,8	63,1	63,2	63,0	62,6	62,1	61,6	61,2	60,6	59,9	59,3
Jizzax	59,3	59,9	60,3	60,5	60,3	59,9	59,6	59,3	58,8	58,1	57,5
Qashqadaryo	59,4	60,1	60,6	60,7	60,5	60,2	59,9	59,6	59,1	58,5	57,8
Navoiy	63,1	63,3	63,4	63,2	62,7	62,2	61,6	61,1	60,5	59,8	59,1
Namangan	61,7	62,3	62,7	62,6	62,3	61,9	61,3	60,8	60,2	59,4	58,6
Samarqand	59,9	60,4	60,7	60,8	60,4	60,0	59,5	59,0	58,4	57,7	57,1
Surxondaryo	59,6	60,1	60,7	61,0	60,8	60,5	60,1	59,6	59,1	58,5	57,7
Sirdaryo	61,8	62,1	62,3	62,3	62,1	61,9	61,5	61,2	60,9	60,4	59,8
Toshkent	61,9	62,1	62,1	61,9	61,6	61,0	60,5	60,0	59,4	58,8	58,3
Farg‘ona	61,6	62,1	62,4	62,4	62,1	61,6	61,0	60,5	59,9	59,1	58,5
Xorazm	60,9	61,3	61,5	61,5	61,3	61,2	61,0	60,7	60,4	60,0	59,7
Toshkent sh.	62,3	62,1	61,8	61,3	60,7	60,2	59,6	59,0	58,4	57,8	57,5

Yuqoridagi raqamlardan ko’rinib turibdiki, O'zbekistonda innovatsion faoliyatni rivojlantirish uchun sizga kerak bo'lgan hamma narsa mavjud: kadrlar, resurslar. Biroq kapitalning bu turlaridan yetarlicha samarali foydalanilmayapti, aholining turmush darajasi sekinlik bilan yaxshilanmoqda.

Bu muammo ko'p jihatdan quyidagilar bilan bog'liq: 1) boshqaruv organlarining innovatsiyalarni rag'batlantirishga etarlicha e'tibor bermasligi; 2) odamlarning mehnati va bilimini qadrsizlantiradigan, xomashyo ishlab chiqarishga asoslangan iqtisodiyotning beqarorligiga, qashshoqlikning o'sishiga yordam beradigan inflyatsiyaning mavjudligi. Iqtisodiyotni modernizatsiya qilish va ijtimoiy ustuvor yo‘nalishlarni o‘zlashtirish bo‘yicha ko‘rilayotgan chora-tadbirlarga qaramay, O‘zbekiston milliy iqtisodiyoti zamonaviy tipdan yiroq.

Shu bilan birga, O‘zbekistonning innovatsion rivojlanish dinamikasiga e’tibor qaratsak, masalan, Jahon iqtisodiy forumining global raqobatbardoshlik reytingining innovatsion tarkibiy qismida, mamlakatimiz ushbu ko‘rsatkich bo‘yicha 132 davlat orasida 86 (olti yilda 36 punktga o'sgan), o‘rinni egallab borayotganini ko‘rish mumkin. Biroq, yalpi ichki mahsulot bo'yicha yetakchi davlatlar bilan solishtirganda o'sish salohiyati saqlanib qolmoqda.

Agar raqamlarga murojaat qilsak, so'nggi besh yil davomida mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini monitoring natijalari shuni ko'rsatadiki, O'zbekiston Respublikasi hukumati asosiy sa'y-harakatlarini tadqiqot va innovatsiyalarni

License type supported CC: Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

rag'batlantirishga, shuningdek, zamonaviy bilimga asoslangan iqtisodiyotga o'tishga qaratishi natijasida, so'nggi yillarda O'zbekistonda ilmiy -tadqiqot ishlariga investitsiyalar hajmi oshdi. Buning natijasida, Global Innovation Indexning reytingida, uzoq yillik tanaffusdan so'ng O'zbekiston 43 ta kirish indikatori va 22 ta chiqish indikatoriga ko'ra baholanib, O'zbekiston GII reytingida 132 davlat orasida 86 o'rinda qayd qilindi. Bu natija mamlakatimizning reytingdagi o'tgan yilgi o'rnidan 7, 2015 yilgi o'rnidan esa 36 pog'ona yuqori.

Biroq erishilgan natijalar ijobiyligiga qaramasdan, biz baribir yuqorida keltirib o'tilgan boshqa etakchi davlatlarga qaraganda yangi texnologiyalar va innovatsiyalarga kam mablag' sarflaymiz.

Innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash bo'yicha davlat siyosati zarur mablag'lar bilan ta'minlanadi.

UNESCO statistika instituti ma'lumotlariga ko'ra, 2020 yilda dunyoda ilmiy-tadqiqot ishlanmalariga ajratilgan mablag'lar o'rtacha YaIMning 1,7 foizini tashkil etgan bo'lsa, unda Markaziy Osiyo uchun bu ko'rsatkich 0,2 foizni tashkil etdi.
Xo'sh, O'zbekistonda ilmiy ishlarga va tadqiqotlarga qancha mablag' ajratilmoqda?
O'zbekistonda rivojlanish va innovatsiyalarga ichki xarajatlar yalpi ichki mahsulotning 1 foizidan ham kam va 2/3 qismi davlat byudjetidan moliyalashtiriladi.

Ilmiy-innovatsion faoliyat bo'yicha dastur va loyihalarni amalga oshirish uchun davlat byudjetidan 2018 yilda 198 mlrd so'm, 2019 yilda 324 mlrd so'm, 2020 yilda 428,2 mlrd so'm miqdorida mablag'lar ajratilgan[16].

Niderlandiyaning IN ME jurnalida chiqqan innovatsion rivojlanish vaziri, akademik Ibrohim Abdurahmonov «O'zbekiston Respublikasida innovatsion rivojlanish» nomli maqolasida[17] 2021 yilda innovatsion ilmiy tadqiqotlarni byudjetdan moliyalashtirishga 514,2 mlrd so'm (YaIMning 0,09 foizi) ajratilishini ma'lum qilgan.
Solishtiradigan bo'lsak, ilmiy ishlarga va tadqiqotlarga ajratiladigan byudjet taqsimoti YaIMga nisbatan Janubiy Koreyada – 4,55, Isroilda – 4,54, SHvetsiyada – 3,33 foizni tashkil qiladi.

Mamlakatda innovatsion faoliyatni rivojlantirish va muvaffaqiyatga erishish uchun yana bir zarur omillardan biri sifatida professional kadrlar va biznes muhiti, texnologiya, bilim va yuqori sifatli kadrlar kerak.

2-jadval

Ilmiy tadqiqot va tajriba-konstruktorlik ishlanmalar bilan band bo'lgan xodimlar soni *(yil oxiriga; ming kishi)*

	2000	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Jami	36,8	35,6	36,2	35,1	35,2	35,8	36,8	37	36,8	37,2	31,1	30,3
shu jumladan:												
tadqiqotchilar	25,1	30	30,9	29,5	30	30,8	31,7	32	31,9	32,1	26,3	25,5
texniklar	2,7	1,8	1,7	1,7	1,7	1,7	1,8	2	1,5	1,6	1,5	1,6

[16]https://mininnovation.uz/uz/news/3383?fbclid=IwAR3LBKIcHjzgXXFWL4DrxprEi8MuQ-gvW0Ijd4kqHJDDYyy6IxL3yCVo4eY
[17]https://kun.uz/uz/news/2021/05/16/2021-yilda-ilmiy-tadqiqotlar-uchun-5142-mlrd-som-ajratilmoqda-innovatsiya-vazirligi

License type supported CC: Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

yordamchi personal	4,5	1,9	1,8	2	2	1,9	1,9	1,7	2	1,9	1,7	1,8
boshqa personal	4,5	1,9	1,8	1,8	1,4	1,4	1,4	1,3	1,4	1,6	1,6	1,4
Ulardan oliy ma'lumotga ega bo'lganlar												
Jami	25,6	30,9	31,9	30,5	31	31,8	33	33,4	33,4	33,5	27,8	27,1
shu jumladan:												
tadqiqotchilar	23,4	29,5	30,4	28,9	29,6	30,4	31,4	31,7	31,6	31,7	25,8	25,2
texniklar	0,5	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,6	0,4	0,4	0,4	0,5
yordamchi personal	0,8	0,7	0,6	0,6	0,5	0,6	0,6	0,6	0,8	0,8	0,7	0,8
boshqa personal	0,9	0,4	0,5	0,6	0,4	0,4	0,5	0,5	0,6	0,6	0,9	0,6

3-jadval

Ilmiy ishlarning turlari bo'yicha ilmiy tadqiqot va tajriba-konstruktorlik ishlanmalari

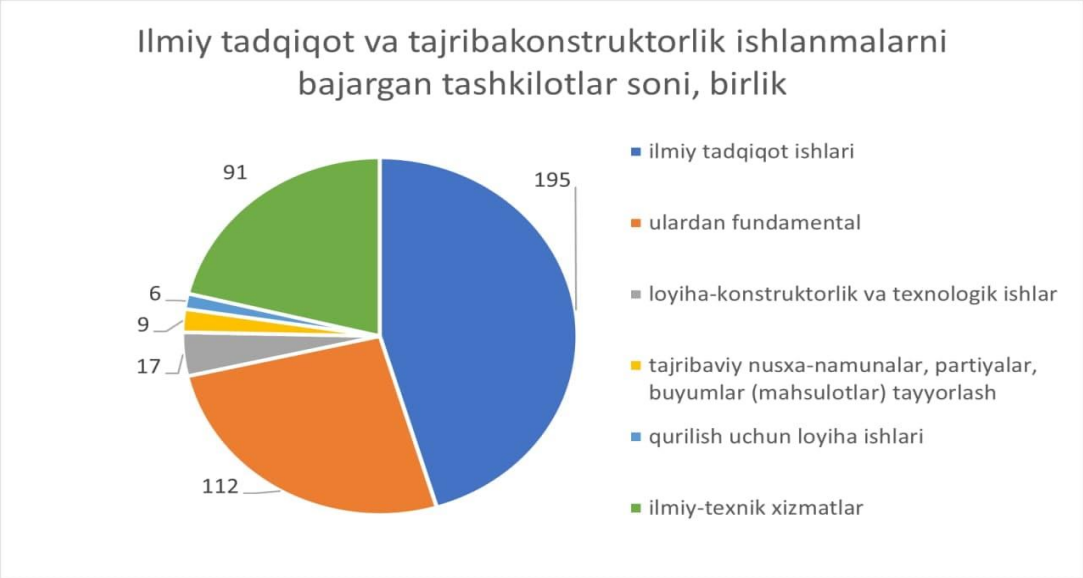
	2010	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Ilmiy tadqiqot va tajriba-konst-ruktorlik ishlan-malarni bajargan tashkilotlar soni, birlik	301	317	313	304	360	323	437	389	668	304	254
1) shu jumladan:											
ilmiy tadqiqot ishlari	237	259	247	251	259	267	313	284	456	195	195
ulardan fundamental	111	114	121	105	113	124	133	118	188	113	112
loyiha-konstruktorlik va texnologik ishlar	25	23	19	23	31	31	31	31	54	28	17
tajribaviy nusxa-namunalar, par-tiyalar, buyumlar (mahsulotlar) tayyorlash	13	18	13	10	11	14	20	19	33	16	9
qurilish uchun loyiha ishlari	4	5	6	6	10	13	10	8	33	6	6
ilmiy-texnik xizmatlar	63	62	73	58	41	66	143	118	219	126	91
Bajarilgan ilmiy tadqiqot va tajriba-konstruktorlik ishlanmalar hajmi, mln.so'm	127992,0	162695,8	202402,2	244345,4	280603,4	339856,9	426122,9	449905,4	680038,0	853404,4	992029,1
shu jumladan:											

License type supported CC: Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

ilmiy tadqiqot ishlari	86130,5	113437,7	142482,5	171411,3	216111,7	258870,6	292803,5	300254,5	336482,5	535208,9	663152,8
ulardan fundamental	15399,0	19272,8	30717,6	34957,1	44070,2	53050,2	61487,6	82276,3	89254,2	162804,0	178052,6
loyiha-konstruktorlik va texnologik ishlar	5988,2	5062,6	5263,7	5205,9	16363,2	19521,5	23917,2	36888,4	38714,0	97641,2	74346,7
tajribaviy nusxa-namunalar, par-tiyalar, buyumlar (mahsulotlar) tayyorlash	771,9	1275,7	677,3	578,6	1659,7	1997,3	3086,2	4025,6	7677,9	6318,8	3975,8
qurilish uchun loyiha ishlari	15401,7	16106,3	20077,9	30679,6	28033,9	30748,8	43750,3	31166	77687,2	54628,9	68252,7
ilmiy-texnik xizmatlar	19700,1	26813,5	33900,8	36470,0	18434,9	28718,7	62565,7	77570,9	221205,1	160512,1	182301,1

1) Bitta tashkilot bir nechta turdagi ishlarni bajarganligi tufayli ilmiy ishlarning turlari bo'yicha ilmiy tadqiqot va tajriba-konstruktorlik ishlanmalarni bajargan tashkilotlar soni yig'indisi umumiy yig'indiga teng emas.

3-jadval ma'lumotlaridan ko'rinib turibdiki, ilmiy tadqiqot va tajriba-konstruktorlik ishlanmalar bilan band bo'lgan xodimlar soni 2000, 2015 va 2017 yillarda eng yuqori 36,8 ming kishi, 2007 yilda eng past 30,1 ming ta xodim faoliyat olib borib, qolgan yillarda esa xodimlar soni pasayishi va ko'tarilishi kuzatilgan.

3-diagramma. Ilmiy tadqiqot va tajriba konstruktorlik ishlanmalarni bajargan tashkilotlar soni

License type supported CC: Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

Ilmiy ishlarning turlari bo‘yicha ilmiy tadqiqot va tajriba-konstruktorlik ishlanmalari 2000 yilda 418 ta, 2002 yilda 439 ta, 2003 yilda 474 ta, 2018 yilda 668 tani tashkil etgan bo’lsa, bu ko’rsatkich bo’yicha ham qolgan yillarda pasayishi va ko’tarilishi kuzatilgan.

Raqamlardan ko’rinib turibdiki, ilmiy ishlarning turlari bo‘yicha ilmiy tadqiqot va tajriba-konstruktorlik ishlanmalari, innovatsion tadqiqot va ishlanmalar bilan band bo’lgan malakali kadrlar va ilmiy faoliyat xodimlar ta’minoti hamda ilmiy tadqiqot va tajriba-konstruktorlik ishlanmalar bilan band bo‘lgan xodimlar soni xam o’tgan yillar davomida barqaror rivojlanish kasb etmayapti. Bu esa korxonalarning innovatsion faolligi har doim barqaror emasligi, moliyalashtirish tizimi va resurslar ta’minotining uzviyligining ta’minlanmaganligi bilan bog’liqdir.

Xulosa va takliflar

Mualliflar tomonidan o’tkazilgan tahlil shuni ko’rsatdiki, statistik raqamlar innovatsion faoliyat tizimidagi mavjud tendentsiyalar saqlab turilgani, o’sish kuzatilayotgandek ma’lumot bermoqda, biroq, amalda bu faoliyatda juda zaif o’sish kutilmoqda.

Mamlakatimizning innovatsion faoliyatini jadal o’sishi va rivojlanishi uchun quyidagi ustuvor yo’nalishlarini taklif etamiz:

- mahsulot tannarxini pasaytirish imkonini beruvchi sanoat 4.0 vositalarini ishlab chiqarish jarayoniga joriy etish;
- bozorni chuqur tushunishni talab qiladigan yangi bozor bo'shliqlarni izlab topish;
- oxirgi foydalanuvchilarning ehtiyojlarini chuqurroq o'rganish;
- Rossiya va xorijiy mijozlar bilan hamkorlik aloqalarini shakllantirib, murakkab mahsulotlarni sotish bozorini yaratish zarur;
- oliy o‘quv yurti, korxona negizida ilmiy tadqiqotlar o‘tkazish uchun xalqaro standartlarga javob beradigan laboratoriyalar, sanoat parklarini rivojlantirish;
- sanoat klasterlarini yaratish va rivojlantirish, klasterlarning innovatsion, ilmiy-ishlab chiqarish salohiyati holati monitoringini tashkil etish;
- loyihalarni moliyalashtirish va innovatsion loyihalarni boshqarish tamoyillari asosida ishlaydigan venchur tashkilotlarni yaratish va rivojlantirish;
- yuqori texnologiyali ishlab chiqarishning real sektorida intellektual faoliyat natijalarini joriy etish mexanizmini yaratish va rivojlantirish;
- tez o‘zgaruvchan bozor sharoitlariga mos keladigan kichik biznes sohasida innovatsion faollikni oshirish;
- ilmiy-tadqiqot faoliyati nufuzini oshirish - bu sohadagi yutuqlar va uning ahamiyati haqida ma'lumot tarqatish;
- ilmiy xodimlar uchun qulay yashash va mehnat sharoitlarini yaratish, shu jumladan moddiy va nomoddiy rag‘batlantirish tizimini joriy etish;
- ilmiy – tadqiqot faoliyati bilan shug’ullanuvchilarni keraksiz hisobotlardan ozod etish zarur, ularning bu ishlar bilan mashg’ul bo’lishga majburligi, bu esa o’z navbatida vaqtdan yutqazish, ortiqcha stress va ilmiy ishga bo’lgan qiziqishning so’nishiga olib kelishi mumkin;

License type supported CC: Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

- ilmiy – tadqiqot ishlarining asosiy qismi aniq va tabiiy fanlar yo'nalishlarida bajariladi. Holbuki, ushbu ilmiy ishning asosiy qismi bo'lmish metodologiyasi uchun laboratoriya uskunalari, reagentlar, texnik qurilmalar va boshqa instrumentlar kerak bo'ladi. Ushbu uskunalarning qimmatligi, olib kelishdagi bojxona muammolari va yagona platformaning yo'qligi ham innovatsiya faoliyatining rivojlanishiga salbiy ta'sir etib, uni rivojlanishdan to'xtatadi;
- mamlakatning ochiqlik siyosatini yanada kuchaytirish zarur, savdoni liberallashtirish kerak, ilg'or innovatsion ishlanmalarni yaratuvchi xalkaro korporatsiyalarning ishlashi uchun shart – sharoitlar yaratish, IBM, Siemens, Google, Microsoft kabi ko'plab global kompaniyalarning tadqiqot markazlarini mamlakatimizda ochish kerak;
- mamlakatda biznes faoliyatni kichik biznesdan yirik biznesga tamoili asosida rivojlantirish;
- ta'lim dasturlari va ilmiy-tadqiqot institutlarini moliyalashtirish orqali davlat ilmiy-tadqiqot ishlarining samaradorligi va ochiqligini oshirish, shuningdek fundamental tadqiqotlar uchun resurslar – laboratoriyalar, reagentlar, eksperimentlar uchun vositalar bilan ta'minlash kabi asosiy ustuvor yo'nalishlarni aniqlash;
- universitet-akademik innovatsiyalar majmuasini yaratish;
- yirik biznes, davlat, fan va texnologik tadbirkorlik o'rtasidagi o'zaro munosabatlarni yangi darajaga ko'tarish mexanizmini yaratish zarur;
- mamlakatda biznes faoliyatni kichik biznesdan yirik biznesga tamoili asosida rivojlantirish;
- inson kapitalini rivojlantirishga qaratilgan davlat strategiyasini ishlab chiqish hamda ilmiy tadqiqotlarni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlashni xorijiy kapitalni jalb etish bilan uyg'unlashtirgan muvozanatli yondashuvni joriy etish;
- davlat tomonidan ilmiy tadqiqot jarayoniga xorijiy investitsiyalarni jalb etishni qo'llab – quvvatlash;
- bozorning barcha ishtirokchilari va potentsial investorlar uchun investitsiya imkoniyatlari haqida ma'lumot olish va zarur ma'muriy tartib-qoidalardan o'tish mumkin bo'lgan yagona axborot portallarini yaratish;
- Respublikada iqtisodiyotning innovatsion tarmoqlarini faol rivojlantirish uchun innovatsion infratuzilmaning bevosita ob'ektlari (ilmiy parklar, biznes-inkubatorlar, texnologiyalar transferi markazlari va boshqalar), shuningdek, transport va logistika, axborot-kommunikatsiya, ishlab chiqarish va texnologiya, ekspert konsalting, moliya va sug'urta hamda boshqa turdagi ixtisoslashtirilgan infratuzilmalarni yaratish zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Алёхина Е.И. Инновационная деятельность как элемент стратегического развития предприятия // Эффективное управление экономикой: проблемы и перспективы: сборник трудов IV Всероссийской научно-практической конференции; научн. ред. В. М. Ячменева. Симферополь: ИТ АРИАЛ, 2019. С. 362.
2. Бездудный Ф.Ф., Смирнова Г.А., Нечаева О.Д. Сущность понятия «инновация» и его классификация // Инновации, 1998. № 2-3. С.25

License type supported CC: Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

3. Васильев А.Н. Анализ динамики инновационной активности экономики Российской Федерации за 2003 – 2016 годы // Вестник Волжского университета имени В.Н. Татищева. – 2018. - №1. - т.2. [Электронный ресурс] URL: https://cyberleninka.ru/article/n/analiz-dinamiki-innovatsionnoy-aktivnostiekonomiki-rossiyskoy-federatsii-za-2003-2016-gody
4. Волынкина, М.В. Правовое регулирование инновационной деятельности: проблемы теории / М.В. Волынкина.- М.: Аспект-Пресс, 2007. – 192 с.
5. Друкер П.Ф. Бизнес и инновации. М.: Вильямс, 2007. 432 с.
6. Дармилова Ж.Д. Инновационный менеджмент: учебное пособие. М.: Дашков и К, 2013.168 с.
7. Отнюкова Г.Д. Понятие и признаки инновационной деятельности //Вестник Университета имени О. Е. Кутафина. 2015. № 1. С. 45
8. Санто Б. Инновация как средство экономического развития: пер. с венг. общ. ред. и вступ. ст. Б.В. Сазонова. М.: Прогресс, 1990. С 141
9. Стратегия инновационного развития России до 2020 года. М: Минэкономразвития России, 2010. С. 9.
10. Твисс Б. Управление научно-техническими нововведениями: сокр. пер. с англ. авт. предисл. и науч. ред. К.Ф. Пузыня. – М.: Экономика, 1989.– 271 с. С. 152
11. Курпаяниди, К. И., & Ашуров, М. С. (2019). Ўзбекистонда тадбиркорлик муҳитининг замонавий ҳолати ва уни самарали ривожлантириш муаммоларини баҳолаш. *Монография. GlobeEdit Academic Publishing, European Union*.
12. Ашуров, М.С., & Шакирова, Ю.С. (2019). Пути повышения экономической эффективности инновационного развития промышленных предприятий. Известия Ошского технологического университета, (3), 265-270.
13. Ашуров, М. С., Курпаяниди, К. И., (2019). «DOING BUSINESS 2019: training for reform» тадбиркорлик муҳити самарадорлигини баҳолаш воситаси сифатида. Экономика и финансы (Узбекистан), (9).
14. Курпаяниди К., & Ашуров М. (2021) Миллий инновация тизимини шакллантиришнинг айрим муаммолари ва ечимлари. *Логистика ва иқтисодиёт, (3)* 210-220.
15. Курпаяниди, К.И., & Ашуров, М.С. (2018) Муваффақиятли бизнес юритиш учун тадбиркорлик муҳитининг замонавий ҳолати ва уни самарали назорат қилиш муаммоларини баҳолаш (Ўзбекистон Республикаси материаллари асосида). *Экономика и финансы (Узбекистан), (12).*
16. Курпаяниди К., & Ашуров М. (2021) Ўзбекистон Республикасининг рақобатбардош миллий инновация тизимини шакллантириш муаммолари. *Общество и инновации, 2 (4/S)*, 213-223.
17. Kurpayanidi, K.I. (2021). National innovation system as a key factor in the sustainable development of the economy of Uzbekistan. E3S Web of Conferences Volume 258, 2021. Ural Environmental Science Forum “Sustainable Development of Industrial Region” (UESF-2021) Article Number 05026 Number of page(s) 13 Section Environmental Policy and Law Doi: https://doi.org/10.1051/e3sconf/202125805026 Published online 20 May 2021 E3S Web of Conferences 258, 05026 (2021)

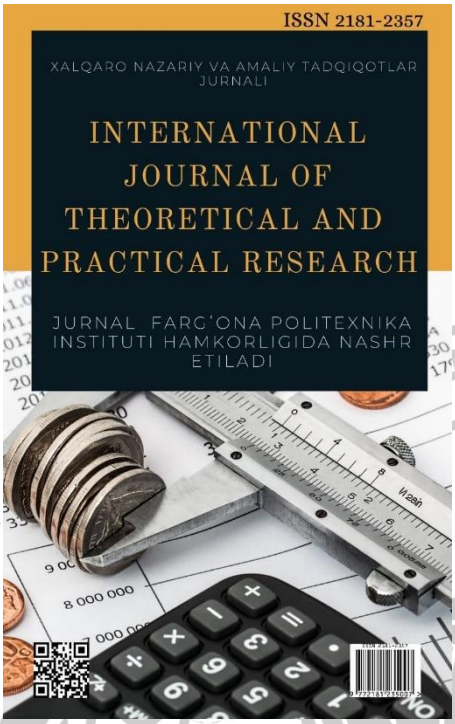
License type supported CC: Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

18. Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 24.07.2020 й., 03/20/630/1101-сон
19. Fan va davlat ilmiy-texnik siyosati to'g'risida" Federal qonuni (oxirgi nashr) // consultant.ru/document/c ons_doc_LAW_11507 /(12-qism 21.07.2011 yildagi 254-FZ-son Federal qonuni bilan kiritilgan)
20. Kurpayanidi, K. I., Muminova, E., & Paygamov, R. R. (2016). *Management of innovative activity on industrial corporations*. LAP Lambert Academic Publishing GmbH & Co.
21. Nishonov, F.M., & Urmonov, A.A. (2021). Issues of technological and innovative development of industry. *Nazariy va amaliy tadqiqotlar xalqaro jurnali*, 1 (1), 69-75. Doi: https://dx.doi.org/10.5281/zenodo.5731634
22. Internet resurslar lug'ati www.dis.ru
23. https://mininnovation.uz/uz/news/3383?fbclid=IwAR3LBKIcHjzgXXFWL4DrxprEi8MuQ-gvW0Ijd4kqHJDDYyy6IxL3yCVo4eY
24. https://kun.uz/uz/news/2021/05/16/2021-yilda-ilmiy-tadqiqotlar-uchun-5142-mlrd-som-ajratilmoqda-innovatsiya-vazirligi
25. Kurpayanidi, K. (2021). Foreign experience of state support for the development of small business. Doi: https://doi.org/10.5281/zenodo.5519308
26. Kurpayanidi, K. I. (2021). Financial and economic mechanism and its role in the development of entrepreneurship. Theoretical & Applied Science, (1), 1-7. https://dx.doi.org/10.15863/TAS.2021.01.93.1
27. Kurpayanidi, K. I. (2021). Financial and economic mechanism and its role in the development of entrepreneurship. ISJ Theoretical & Applied Science, 01 (93), 1-7. Doi: https://dx.doi.org/10.15863/TAS.2021.01.93.1 .
28. Мухсинова Ш.О. и др. Анализ уровень жизни населения Республики Узбекистан // Экономика и бизнес: теория и практика. 2021. №9-1. Doi: https://dx.doi.org/10.24412/2411-0450-2021-9-1-154-159 URL: https://cyberleninka.ru/article/n/analiz-uroven-zhizni-naseleniya-respubliki-uzbekistan (дата обращения: 29.10.2021).
29. Kurpayanidi, K. I. (2021). The evolution of scientific and theoretical ideas about entrepreneurship. *Logistics and economics. Scientific electronic journal.3. 178-185 pp.*
30. Kurpayanidi, K. I. (2021). The institutional environment of small business: opportunities and limitations. ISJ Theoretical & Applied Science, 09 (101), 1-9.
31. Kurpayanidi, K. I., & Ashurov, M. S. (2020). COVID-19 pandemic sharoitida tadbirkorlik va uni rivozhlantirish masalalari: nazaria va amaliyot. Monograph. GlobeEdit Academic Publishing. https://doi.org/10.5281/zenodo.4046090

License type supported CC: Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

E'lon / Reklama / Advertisement

ЭЪЛОН

Хурматли ҳамкасабалар “Al-Ferganus” нашриёти ва “Xalqaro nazariy va amaliy tadqiqotlar jurnali” электрон журнали Ўзбекистон таълим хизматлари бозорида ўзининг фаолиятини бошлаганлигини маълум қиламиз.

Ажойиб имкониятдан сиз биринчилар қаторида фойдаланиб илмий нашрларингизни чоп этишингиз мумкин.

“Al-Ferganus” нашриётимиз томонидан Сиз тақдим этган дарслик, ўқув қўлланма, монография ва илмий рисолаларга ISBN, Doi ҳалқаро рақамли иденфикаторларни бириктириш, уларнинг электрон замонавий андозадаги муқовалар ва ишланмаларнинг электрон макетини яратиш, нашриётда эълон қилинган ишларни электрон ахборот нашрларида жойлаштириш хизматлари кўрсатилади.

Бизнинг нашриётимизнинг бошқа нашриётлардан фарқи шундаки, тезкор ва сифатли хизмат кўрсатамиз ҳамда энг асосийси биз Сизнинг ишларингизни Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Миллий кутубхонаси ва Россия Миллий кутубхонаси фондларига бепул жойлашга шунингдек, Россия илмий иқтибослик индекси (РИНЦ ва E - library) платформасига, CrossRef базаларига шартнома асосида жойлаштиришга кўмаклашамиз.

“Xalqaro nazariy va amaliy tadqiqotlar jurnali” ISSN 2181-2357 электрон журнали ҳам ўз фаолиятини бошламоқда. Бизнинг журналда Ўзбекистон Республикаси Олий аттестация комиссиясининг қуйидаги ихтисосликлари физика-математика, кимё, биология, геология-минералогия, техника, қишлоқ хўжалиги,

License type supported CC: Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, география, юридик, педагогика, тиббиёт санъатшунослик, архитектура, психология, социология фанлари бўйича миллий ва хорижий муаллифларнинг фанлардан эришган ютуқлари ва истиқболлари борасидаги илмий мақолалари, илмий тадқиқотлар олиб бораётган олимларнинг илмий изланишлари натижалари эълон қилинади. Электрон журнал ҳар ойда бир марта эълон қилинади.

Журналларда эълон қилинадиган ҳар бир мақолага шартнома асосида DOI (Crossref) рақами берилади.

Шунингдек, таҳририят томонидан:

- мақолаларни сифатли таржима қилиш;
- мақолаларни таҳрирлаш ва журналлар талабига мослаш;
- мақолаларга ишлов бериш;
- мақолаларни плагиатга текшириш;
- хориждаги нуфузли (Scopus, Web of sciences ва юқори импакт факторли) журналларда мақолларни сифатли ва ишончли чоп этишга кўмаклашиш хизматларини ҳам кўрсатади.

Имкониятни бой бериб қўйманг!

Қуйидаги манзилларга мурожаат қилинг:

Электрон почта манзили: Alferganus.ltd@gmail.com

Телеграмм манзилимиз : @Alferganus_ltd

Телефонлар: (97) 100-38-88
(91) 109-05-38
(97) 337-86-00

Scientific Journal Impact Factor

CERTIFICATE OF INDEXING (SJIF 2021)

This certificate is awarded to

Nazariy va amaliy tadqiqotlar xalqaro jurnali
(ISSN: 2181-2357)

The Journal has been positively evaluated in the SJIF Journals Master List evaluation process
SJIF 2021 = 5.5

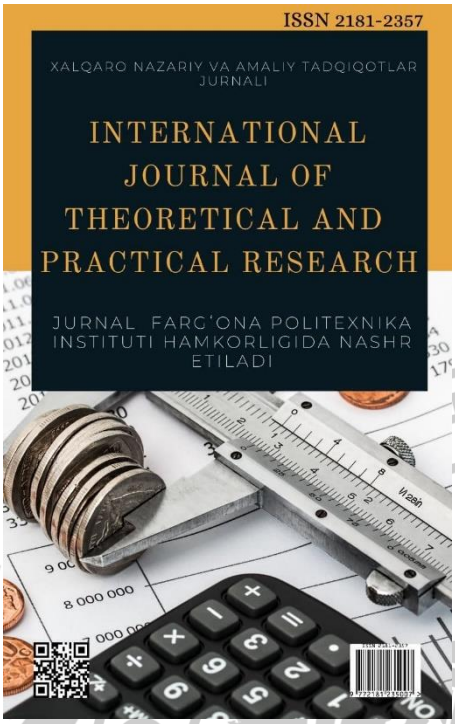
SJIF (A division of InnoSpace)

SJIFactor Project Manager
International Advisory Services
INNOSPACE INTERNATIONAL

SJIFactor Project

License type supported CC: Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

ВНИМАНИЕ ОБЪЯВЛЕНИЕ!

Уважаемые коллеги! Сообщаем вам, что издательский дом «AL-FARGANUS» и "**Xalqaro nazariy va amaliy tadqiqotlar jurnali**"- "Международный журнал теоретических и прикладных исследований" начали свою деятельность на рынке образовательных услуг Узбекистана.

Это прекрасная возможность одним из первых опубликовать свои научные публикации. Наше издательство «AL-FARGANUS» предоставляет услуги по прикреплению международных цифровых идентификаторов ISBN, Doi к учебникам, учебным пособиям, монографиям и научным брошюрам, созданию электронных макетов их обложек и дизайнов в современной электронной форме, размещению опубликованных работ в электронные публикации.

Отличие нашего издательства от других издательств в том, что мы предоставляем быстрые и качественные услуги, а главное, бесплатно размещаем ваши работы в Национальной библиотеке Узбекистана им. Алишера Навои и оказываем помощь в размещении вашей работы в Российской национальной библиотеке, а также на платформе Российского индекса научного цитирования (РИНЦ, e-library) облегчить размещение.

Совместно с Ферганским политехническим институтом запущен проект электронного научного журнала «**Xalqaro nazariy va amaliy tadqiqotlar jurnali** - International Journal of Theoretical and Practical Research. Международный журнал теоретических и прикладных исследований».

Миссия научного электронного журнала направлена на развитие национальной и зарубежной науки, обеспечение общедоступности теоретических позиций и практических результатов прикладных исследований. В журнале

License type supported CC: Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

представлены следующие специальности Высшей аттестационной комиссии Республики Узбекистан по физике и математике, химии, биологии, геологии и минералогии, технике, сельскому хозяйству, истории, экономике, философии, филологии, географии, праву, педагогике, медицине, архитектуре, психология, социология. Журнал публикует научные статьи отечественных и зарубежных авторов о достижениях и перспективах науки, результатах научных исследований ученых, проводящих исследования. Электронный журнал издается один раз в месяц.

Каждой статье, опубликованной в журнале, на контрактной основе присваивается номер DOI (Crossref).

Также издательство оказывает услуги по:

• качественный перевод статей;

• редактирование статей и адаптация к требованиям журнала;

• обработка статей;

• проверка научных работ (статей, учебных пособи, монографий, диссертаций и др.) на плагиат статей;

• оказывает информационное обеспечение публикаций статей в престижных зарубежных журналах (Scopus, Web of Sciences и журналах с высоким импакт-фактором).

Не упускайте возможность!

Пожалуйста, свяжитесь с нами:

Электронный адрес: Alferganus.ltd@gmail.com

Наш адрес в телеграмм: @Alferganus_ltd

Телефоны: **(97) 100-38-88**

(91) 109-05-38

(97) 337-86-00

Scientific Journal Impact Factor

CERTIFICATE OF INDEXING (SJIF 2021)

This certificate is awarded to

Nazariy va amaliy tadqiqotlar xalqaro jurnali
(ISSN: 2181-2357)

The Journal has been positively evaluated in the SJIF Journals Master List evaluation process
SJIF 2021 = 5.5

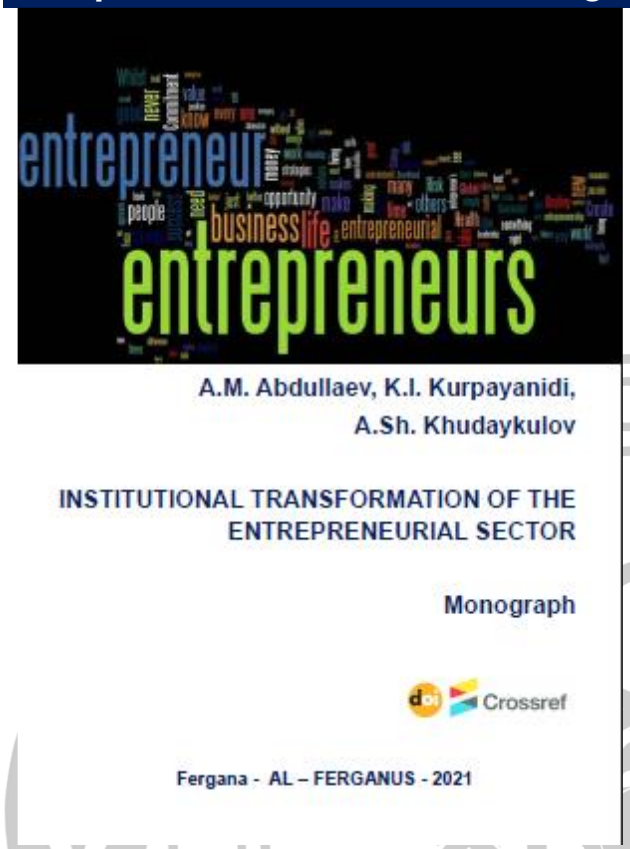
SJIF (A division of InnoSpace)

SJIFactor Project Manager
International Advisory Services
INNOSPACE INTERNATIONAL

SJIFactor Project

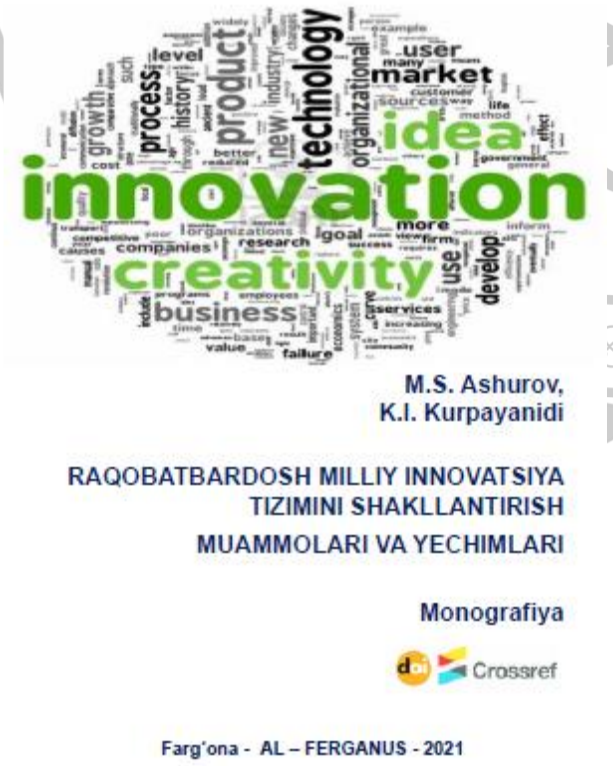
License type supported CC: Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

Our publications Bizning nashrlarimiz Наши издания

Abdullaev A.M., Kurpayanidi K. I., Khudaykulov A. S. Institutional transformation of the business sector. Monograph. Fergana "AL-FERGANUS", 2021. - 180 p.

DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.5457089

Ashurov, M.S., Kurpayanidi, K.I. Problems and solutions for the formation of a competitive national innovation system. Monograph. Edited by Doctor of Economics, Professor Ikramov M.A., Fergana: Al-Ferganus, 2021.- 102 p.

DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.5676027

License type supported CC: Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

Ashurov M.S., Shakirova Yu.S. Environmental problems and strategic directions of environmental management in their solution. Monograph. Edited by Doctor of Economics, Professor Ikramov M.A., Fergana: Al-Ferganus, 2021.- 160 p.

DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.5722678

Жўраева, Н.Қ. Уй-жой коммунал соҳаси фаолиятини бошқариш механизмларини такомиллаштириш. Монография. - Фарғона: Al-Ferganus, 2021.- 140 б.

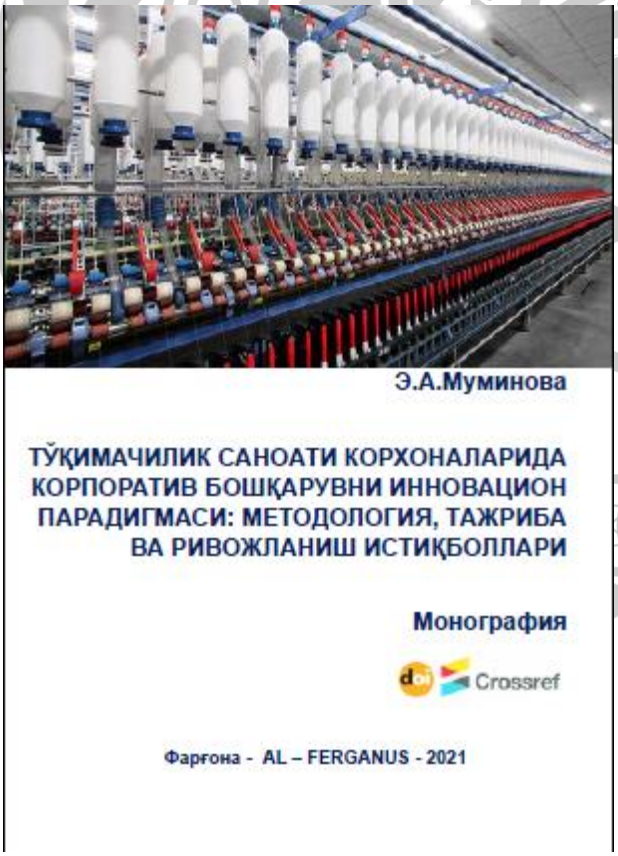
DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.5335878

License type supported CC: Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

Mirzaev, A.T. Methodological aspects of tourism and recreational activity management in Uzbekistan: changes and prospects: Monograph /Mirzaev A.T.; ed G. Sh. Khankeldiyeva - Fergana: Al-Ferganus, 2021.- 174 p.

DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.5722700

Muminova, E.A. Innovative paradigm of corporate governance at textile enterprises: methodology, experience and development prospects: monograph /Muminova E.A.; ed. G. Sh. Khankeldiyeva - Fergana: Al-Ferganus, 2021.- 160 p.

DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.5676091

License type supported CC: Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

Набиева, Н.М. Хизмат кўрсатиш корхоналарини ривожлантиришнинг маркетинг стратегиясини ишлаб чиқиш. Монография. - Фарғона: Al-Ferganus, 2021.- 162 б.

DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.5230368

Nazarmatov, O.S. Improving the methodology of management of innovative processes in the enterprises of the textile industry. Monograph. - Fergana: Al-Ferganus, 2021.- 200 p.

DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.5675967

License type supported CC: Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

UBAYDULLAYEV M.M.

G‘O‘ZADA DEFOLIATSIYA O‘TKAZISHNING MAQBUL ME’YOR VA MUDDATLARI

Monografiya

Crossref

Farg‘ona - AL – FERGANUS - 2021

Ubaydullayev M.M. G‘o‘zada defoliatsiya o‘tkazishning maqbul me’yor va muddatlari**.** Monografiya. /q.x.f.d., professor F.J. Tesнayev muharrirligi ostida. Farg‘ona: Al-Ferganus, 2021. – 160 b.

DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.5722721

License type supported CC: Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)